

Així no es fan les coses

written by Joan Fonollosa | 10 d'octubre de 2023

Confesso que escriure aquest article m'ha costat molt. Fa setmanes que el volia fer, però em semblava improcedent que, en plena negociació amb el govern de Madrid, afegís més llenya al foc d'un problema que, al capdavall, no ajuda gens per a l'objectiu que tots volem, que no és altre que la independència. Però arriba un moment que en la valoració dels fets pesa més la necessitat de dir les coses tal com les veig, per mirar d'evitar mals majors, que la necessària prudència de no fer més difícil el que ja ho és prou de per si.

Els dies 11 a 16 d'octubre els inscrits en el Consell de la República estem convocats a una votació sobre la "reestructuració institucional del Consell" (com que el tema és polèmic i delicat, poso entre cometes els textos que no són meus, per tal que quedi clar què dic jo i què diuen altres).

En concret, la pregunta que se sotmet a votació és aquesta: "Estàs d'acord en què cal adaptar l'actual estructura institucional del Consell per tal que pugui complir de manera més eficaç la seva missió i que, en conseqüència, es dugui a terme una reestructuració dels seus òrgans per fer possible aquesta adaptació?"

Per començar, la pregunta NO correspon al que realment es demana. La carta inicial del president adreçada a tots els inscrits on se'ns comunicava aquesta consulta diu, textualment que "es proposa la creació de dos òrgans de representació amb dues missions ben definides i centrades en dues de les principals exigències que hem rebut en aquests dos darrers anys. A partir de la decisió dels registrats, el Govern haurà de fer efectiva la reestructuració proposada, implementant els nous òrgans i adaptant la normativa actual". I una mica més avall, "És per això que el decret de dissolució de l'actual Assembla de Representants que avui es publica, no fixa encara

la data de les properes eleccions fins que es conegui el resultat de la consulta vinculant". Tot seguit –potser l'ha traït el subconscient?– afegeix en lletra més petita i entre parèntesis "(el Codi General atorga al president del Consell la potestat de dissoldre l'Assemblea, dissolució que, per la seva naturalesa, no porta associada la convocatòria d'eleccions ni està sotmesa als terminis del Reglament Electoral)."

És a dir, en termes generals, l'argumentació és que l'Assemblea de Representants (AR) no ha funcionat adequadament i per tant, atès que ja s'ha de dissoldre perquè s'ha acabat el seu mandat de dos anys, ja no es convoquen noves eleccions sinó que se substituirà per una doble cambra: una de territorial i una altra de tècnica. En canvi la pregunta formal només diu si ens sembla que cal iniciar aquest debat: enlloc no diu que ja no es convocaran eleccions a l'AR ni, encara menys, es pressuposa la solució. I tampoc no diu enlloc com es farà aquesta reestructuració ni qui prendrà les decisions ni com es prendran, ni si els registrats podem opinar o no.

El propi Govern, en un comunicat oficial del que parlaré més endavant, parla de "la reforma institucional que el Govern ha proposat –i que serà sotmesa a consulta dels registrats entre l'11 i el 16 d'octubre–". És a dir no es demana si cal iniciar el debat (que és el que diu la pregunta) sinó que s'aprovi una cosa de la qual amb prou feines en sabem res. Dit d'altra manera, es planteja com un referèndum d'adhesió incondicional.

Anem a pams: el Govern del Consell opina que l'AR no ha funcionat prou bé. És una opinió tan respectable com totes i segurament més que moltes perquè qui ho diu té més informació que la majoria. Però si això és cert, el que cal és que diguin per què creuen que no ha funcionat, què ha provocat aquest mal funcionament i per què la solució que es proposa resoldrà aquestes disfuncions; de tot això, ni una paraula.

D'altra banda, la pregunta, tal com està formulada, no té cap sentit. Si algú tan qualificat com el Govern opina que hi ha coses que no funcionen, s'ha d'obrir el debat sí o sí. Però aquest és un debat complex, que no es pot resoldre amb un sí o un no: de fet, l'òrgan més adequat per fer-ho és la mateixa AR, a la qual han tingut entretinguda fent un munt de coses a parer meu perfectament prescindibles (el mateix president ho reconeix implícitament quan diu que cal "focalitzar-nos en l'objectiu final més que no pas en l'organització o el funcionament intern, que, d'altra banda, era una feina imprescindible en el primer període de l'Assemblea, però que no ha estat percebuda com una prioritat del Consell". A canvi d'això, se li furta a l'AR el que hauria de ser un dels seus debats fonamentals.

I per cert, la mateixa carta del president també diu, com de passada, que "la tasca de la regulació normativa interna del Consell passaria a ser responsabilitat del Govern, que en tot cas hauria de sotmetre els diferents Codis que aprovi a la ratificació del conjunt dels registrats" 0 sigui, el Govern es queda la capacitat normativa dins del Consell.

Lògicament, tot plegat ha provocat una seguit de reaccions en contra, entre les quals una carta oberta d'una trentena de membres de l'AR adreçada al president, en la que no entraré, però sí que ho faré amb el comunicat de resposta del Govern del que ja he fet esment abans.

Si us plau, llegiu atentament aquest paràgraf i penseu què us sembla abans de continuar: "Com en aquests Parlaments [els Parlaments convencionals], les veus amb voluntat d'oposició s'han fet sentir de manera més sonora. Constatem, no obstant, que el grup de representants que han donat suport a aquesta "Carta oberta" –i amb la qual exerceixen el rol d'oposició al Govern– representa una part no majoritària de l'Assemblea de Representants. En efecte, atès que 7 dels 31 signants ja havien renunciat a la condició de representants amb anterioritat a la dissolució de l'Assemblea, aquesta "Carta

oberta" compta amb el suport de 24 representants, d'un total dels 121 que componen l'Assemblea (és a dir, un 20% de l'Assemblea)."

No sé com us deu haver sonat, però jo ho trobo d'un regust autoritari gens menyspreable: tota minoria és respectable, i més si són representants electes; i si és un 20% –un de cada cinc– encara més. I l'argument per dir que "només" és un 20% és força desafortunat. Per què han plegat aquests 7? Quan ho han fet? Com que no ho diu, jo tinc dret a pensar que potser han plegat perquè ja estaven farts que els prenguessin el pèl. I si no és així, que m'ho expliquin.

A més, fan una mica de trampa amb els números; deixeu-me per tant que jo faci la trampa simètrica. Recordem que 40 dels 121 membres de l'AR, un terç, eren "càrrecs electes", és a dir, gent de partit. Vots controlats, per tant. I si 31 dels altres 81 que han estat electes directament signen aquesta carta això és una minoria molt respectable, gairebé un 40%.

Però el que ja és de traca i mocador és posar junts aquests altres dos paràgrafs, que en el comunicat estan espaiats. Tot i que no em sembla necessari, cito els dos paràgrafs íntegrament perquè ningú no m'acusi de manipular el text:

"Pel seu sistema electoral, l'Assemblea de Representants no està composta per partits polítics, sinó per registrats que es presenten a títol personal com a candidats de la seva circumscripció. El desenvolupament de l'Assemblea, des de la seva elecció ara fa dos anys fins avui, mostra que una gran part dels representants han entès l'Assemblea com un òrgan orientat al suport i la col·laboració amb el Govern del Consell –el president del qual ells mateixos van elegir per amplíssima majoria–. Tanmateix, una part dels representants han entès l'Assemblea com un òrgan de confrontació i crítica cap al Govern –opció que, per descomptat, considerem perfectament legítima–. Així, tal com passa en els Parlaments basats en partits polítics i organitzats en grups

parlamentaris, en l'Assemblea del Consell s'ha anat definint un grup de suport al Govern i un grup d'oposició”.

“Pel que fa a la consideració de la “Carta oberta” segons la qual el Govern, a través del vicepresident, va traslladar a l'Assemblea la necessitat que “donés suport a les directrius polítiques del Govern”, creiem necessari compartir la següent reflexió. En un sistema parlamentari, cal una majoria del Parlament –en aquest cas l'Assemblea– per elegir el president del Govern i cal també una majoria per aprovar les lleis que elabora. En condicions normals, aquestes dues majories tendeixen a coincidir i, per aquesta raó, les lleis que aprova un Parlament democràtic acostumen a comptar amb el consens i l'acord del Govern presidit per la persona que aquest mateix Parlament ha elegit.

La peculiaritat del sistema electoral pel qual es tria l'Assemblea de Representants del Consell fa que la majoria parlamentària que dona suport al Govern no es pugui articular a partir de partits polítics ni de grups parlamentaris. Per aquesta raó, el Govern va posar sobre la taula la conveniència d'articular algun mecanisme innovador que propiciés el normal consens entre el Govern i l'Assemblea pel que fa a la tasca legislativa i d'elaboració dels Codis. Que el Govern obrís aquest debat en el si de l'Assemblea en cap cas permet concloure que hi ha hagut un intent “d'usurpar la independència legislativa de l'Assemblea.”

O sigui el problema és que no hi ha partits polítics i hi ha hagut representants que han gosat fer d'oposició. Llegit entre línies, el problema és que el Govern ha perdut massa votacions. Aquesta gent no sap que la democràcia és això? Que la gent pensa, opina i vota i que en una democràcia de veritat els representants no es deuen als partits sinó als electors? Dir lleialment que no estàs d'acord amb el que et proposen no és també “suport i col·laboració”? No són capaços d'imaginar un Parlament diferent del que ara patim on un portaveu aixeca un o dos dits i tots “els seus” voten disciplinadament el que

se'ls ha manat i per tant els resultats de les votacions ja estan decidits abans de començar? No saben que en democràcia el Govern s'ha de guanyar els vots del Parlament un a un? Mai no s'han molestat a veure con funciona, per exemple a la Gran Bretanya o als Estats Units? En quines mans estem?

Encara més: si resulta que perds massa votacions en una Assemblea on un terç dels vots ja els tens assegurats d'entrada, potser que t'ho facis mirar, no creieu?

La Carta oberta dels "minoritaris" atribueix al conseller Toni Comín aquestes paraules dites davant d'una Comissió de l'AR: "la separació de poders és una relíquia medieval sense lloc en el segle XXI". Com que ho posa com a cita literal entre cometes, ningú no ho ha desmentit i lliga amb el propòsit que el Govern es quedi la capacitat legislativa, he de creure que és textualment cert. I si això és així, el més educat que se m'acut dir és que aquest senyor és un indocumentat que no està qualificat per fer política. La separació de poders tal com s'entén avui la va definir Montesquieu el segle XVIII i des d'aleshores és un pilar cabdal en tot sistema que pretengui ser democràtic, fins al punt que fins i tot els que no ho són malden per fer veure que també en tenen. Torno a preguntar: en quines mans estem?

És clar que si aquest és el nivell no m'estranya que en una entrevista al *VilaWeb* aquest mateix senyor, referint-se a aquest debat que estem tenint, ens aconselli que "no perdem energies al Consell en discussions surrealistes". Surrealista? El que em sembla veritablement surrealista és qualificar de surrealista un debat com aquest.

En aquesta mateixa entrevista diu que "Seguint la normativa, el 29 d'agost s'acabava el mandat de manera automàtica, i el reglament electoral preveu la convocatòria automàtica de les eleccions quan s'acaba el mandat i, en canvi, no preveu la convocatòria de les eleccions si hi ha una dissolució anticipada."

A veure si ens entenem: és cert que en moltes democràcies la dissolució anticipada del Parlament es fa, formalment, per un decret del Govern. Però és un decret que no acaba aquí, és un decret de dissolució i convocatòria d'eleccions: són dos actes que van indissolublement units, com les dues cares d'una moneda. No es pot fer una cosa sense fer també l'altra: almenys, no en democràcia.

També diu que si s'aprova la proposta, "volem obrir un procés de diàleg amb les bases i amb els consells locals perquè els detalls que encara no s'han decidit es puguin decidir de manera consensuada. És a dir, com s'han de configurar aquestes dues cambres, quin ha de ser el mecanisme d'incorporació en aquestes cambres o d'elecció... Les conclusions d'això s'hauran de posar negre sobre blanc amb una normativa interna. I, efectivament, l'última paraula sempre l'acabaran tenint els inscrits, que l'hauran de referendar." Molt bé, gràcies per deixar-nos "els detalls encara no decidits", cosa que vol dir que la decisió grossa ja està presa. I, ja posats, algunes preguntes: com es farà aquest debat? qui en redactarà les conclusions? com es podrà comprovar si el redactat final correspon efectivament a l'opinió majoritària? Una vegada més, el lloc idoni per a això és l'AR, tant a efectes pràctics de funcionament del debat com de garanties, i no un procés del que el mínim que es pot dir és que seria fàcilment manipulable.

Fixem-nos ara en aquesta altra resposta: "si no hi havia una dissolució abans del 29 d'agost, les eleccions es convocaven automàticament. L'única manera d'evitar aquesta convocatòria, d'acord amb allò que preveu el Codi General, era la dissolució anticipada".

Aquesta resposta diu de manera sibil·lina una idea que és en el rerefons de tot plegat: que l'AR no és ben bé un Parlament i per això no cal convocar eleccions si es dissol. No? No es van passar sis anys dient que el Consell era com la República a l'exili, el seu Govern un Govern de la República a l'exili i

que l'AR havia de ser com el Parlament a l'exili? Si més no, així ens ho van vendre quan vàrem votar ara fa dos anys i si és això el que van dir aleshores, això és el que diu el contracte. Dir ara que el que vam votar de veritat no és el que ens van dir aleshores té un nom molt lleig: se'n diu estafa. I com que no els vull qualificar d'estafadors, això és com un Parlament, s'ha de tractar com a tal i el decret de dissolució ha d'incloure també la convocatòria d'eleccions.

Tots sabem els problemes de manca de democràcia que tenen els Parlaments on la gent no vota persones sinó llistes; doncs bé, per la forma d'elecció dels seus membres l'AR és justament això: un experiment de democràcia radical, on els representants no es deuen a ningú més que a aquells que els hem votat. Tots sabem les esperances que fa dos anys va despertar entre tots nosaltres aquesta forma d'elecció: uns representants lliures d'actuar com tinguin per convenient amb l'únic control dels seus votants. Doncs bé, ara resulta que això no funciona. Ara resulta que tenir gent que pensa i vota pel seu compte no és bo. Doncs jo dic que no, rotundament no: el problema no és l'AR, el problema és que estan tan acostumats a que les votacions es resolen parlant amb quatre persones que no saben com gestionar un Parlament veritablement representatiu: aquest és el problema real, i aquesta és una de les consideracions que finalment m'han decidit a escriure aquest article.

I ja que hi som, una resposta que lliga amb un altre paràgraf de la carta del president i que m'ha fet molta gràcia: "l'Assemblea de Representants ha estat molt focalitzada en la reglamentació interna, per exemple. I és una tasca que ha absorbit molta energia i no és on aporta un valor polític més gran. Si pensem en l'objectiu del Consell, que és materialitzar el mandat de l'1-0, no és en la reglamentació interna, en la quantitat de temps i energia que ha representat, on serveixes de manera més eficaç la teva missió. Pots fer unes altres coses que siguin més útils." Ves per on,

el mateix que jo he dit durant aquests dos anys. Que potser no va ser el Govern qui va forçar que l'AR es dedicués bàsicament a fer normativa interna? L'han tingut entretinguda amb reglaments perfectament innecessaris i quan hi ha un debat de debò, la dissolen. Bravo!

En aquest punt és pertinent preguntar què se'n farà de tota aquesta feina. Em consta que moltes de les comissions que s'han constituït al si de l'AR han fet molta feina (no només reglaments interns) i he de suposar que bona. Es perdrà tot aquest esforç?

S'ha dit que aquesta reforma tenia a veure amb les negociacions en curs per la formació de govern a Madrid: jo no hi sé veure la relació, però no se sap mai. Per desmentir-ho, la senyora Maria Costa, vicepresidenta de la Mesa de l'AR ha sortit dient que ells ja ho sabien des de fa dos mesos. Davant d'això només hi ha dues possibilitats: o bé aquesta senyora ha mentit, o bé ella i tota la Mesa ha incomplert greument les seves obligacions. Una Mesa no hi és només per fer l'ordre del dia i donar paraules; la seva obligació fonamental és defensar els drets de l'Assemblea a la que representen. Hi ha dret més bàsic que el dret a la vida? El seu deure envers l'AR era fer-ho saber immediatament. I el pitjor de tot és que això ho diu una senyora amb passaport francès, que se suposa ha rebut una educació més democràtica que la que hem rebut els que tenim DNI. Repeteixo una vegada més: en quines mans estem?

Suposo que per defensar el conseller Comín, s'ha dit i insistit en què totes les decisions del Govern s'han pres per unanimitat, com si això fos un mèrit. Doncs per a mi no ho és. En la meua vida professional he tingut ocasió de dirigir força equips de treball (que un govern és això) i sempre els he dit el mateix als meus col·laboradors: vull que de tant en tant em digueu que no, perquè només així podré estar segur que si em dieu que sí és perquè realment ho creieu així. Un Govern on tothom sempre diu que sí, no és un govern de veritat; és un senyor que mana i una colla de corifeus que aplaudeixen.

I encara per acabar una altra derivada al meu parer potencialment molt més greu: segons la carta del president, una de les prioritats a partir d'ara serà "La definició dels continguts i de les regles del joc de la República catalana, que han de ser posades a disposició del conjunt de ciutadans i ciutadanes". O sigui que si acabem aconseguint la independència, aquesta gent són els que han de construir la República? Què se n'ha fet de la feina de Constituïm, del país que volem, del Debat Constituent (i segurament me'n deixo)? I, ja que hi som, la pregunta és: quina República volem? Una República democràtica o una República bananera amb un nivell de democràcia fins i tot pitjor que el d'Espanya, que ja és dir?

En resum, independentment de les raons i de les propostes, així no es fan les coses. Almenys, no en democràcia. Definitivament, cal votar que NO.